

KARLSTADS KOMMUN

Remissvar 2026-04-21

Jennie Zetterlund,
jennie.zetterlund@karlstad.se
Gabriella Strååt,
gabriella.straat@karlstad.se

Remissvar

Dnr GVN/2026:199 Dpl 1.1.4.4
Dnr BUN/2026:1016 Dpl 1.1.4.4

Sammanfattning

På grund av kort remisstid har Karlstads kommun valt att hantera denna remiss i kommunens två utbildningsnämnder; barn-och ungdomsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Karlstads kommun är positiv till oförändrat huvudmannaskap för elevhälsan och utredningens ambition att stärka elevhälsan, men betonar att det förebyggande uppdraget måste värnas. Ett utökat vårduppdrag kräver kompetenshöjning, tydlig samverkan med regionens vård och nationella bemanningsgrunder. Karlstads kommun stödjer legitimation för kuratorer, men efterlyser en nationell övergångsplan. Nya hälsosamtal med nationella hälsoenkäter välkomnas, men ökande arbetsbelastning måste beaktas. Sammanfattningsvis anser Karlstads kommun att förslagen är bra, förutsatt att staten säkerställer resurser, tydliga strukturer och en fungerande ansvarsfördelning.

Karlstads kommuns synpunkter

Karlstads kommun har tagit del av *SOU 2025:113 – En förbättrad elevhälsa* och lämnar härmed sina synpunkter. Förvaltningen ser positivt på utredningens övergripande inriktning att stärka elevhälsans uppdrag och skapa tydligare och mer likvärdiga strukturer nationellt. Samtidigt vill Karlstads kommun lyfta några centrala förutsättningar som behöver beaktas för att reformen ska kunna genomföras hållbart och utan att det förebyggande och hälsofrämjande uppdraget försvagas. Dessa utvecklas i det följande remissvaret.

Förtydligande av syfte och uppdrag

Karlstads kommun stödjer utredningens förslag om nya syftesbeskrivningar och uppdrag för elevhälsan. De föreslagna skrivningarna tydliggör hur elevhälsan ska arbeta mot hela utbildningens uppdrag och att lärande och hälsa går hand i hand. Det är också positivt att vårduppdraget stärks, men likväl viktigt att bevaka att reformens delar genomförs hållbart och utan att det förebyggande och hälsofrämjande uppdraget försvagas.

Skärpta utbildningskrav för vissa av elevhälsans professioner

Karlstads kommun anser att utredningens förslag om att bemanna den psykosociala insatsen med legitimerade hälso- och sjukvårdskuratorer är både relevant och angeläget. Legitimationen bedöms bidra till höjd kvalitet och ökad likvärdighet i elevhälsans psykosociala arbete, särskilt mot bakgrund av att kuratorer i dagens skolväsen har varierande utbildningsbakgrund.

Karlstads kommun instämmer i bedömningen att legitimationen är en viktig kvalitetsgaranti för kompetens inom socialt arbete, psykisk hälsa och förståelsen för hur elevers sociala situation påverkar lärande och välbefinnande. Att dokumentationen ska följa hälso- och sjukvårdens regelverk, inklusive krav på patientjournal, är en viktig förstärkning av både patientsäkerhet och rättssäkerhet samt underlättar tillsyn och kvalitetsuppföljning. Samtidigt vill Karlstads kommun betona att reformen kräver en tydlig nationell övergångsstruktur. En sådan nationell struktur är nödvändig för att reformen ska kunna genomföras likvärdigt och med bibehållen kompetens i elevhälsan. Befintliga skolkuratorer måste ges möjlighet att komplettera sin utbildning för att kunna ansöka om legitimation, utan att behöva lämna yrket eller genomgå en fullständig ny utbildning. För detta bör Skolverket och Socialstyrelsen ges ett gemensamt uppdrag att utveckla:

- tydliga riktlinjer för övergången
- anpassade utbildningsmoduler för yrkesverksamma/blivande skolkuratorer
- stödmaterial för huvudmännen avseende kompetensförsörjning

En sådan nationell struktur är nödvändig för att reformen ska kunna genomföras likvärdigt och med bibehållen kompetens i elevhälsan.

Stärkt tillgång till elevhälsans professioner

Karlstads kommun ställer sig bakom införandet av nationellt fastställda beräkningsgrunder för dimensionering av elevhälsans professioner. Detta

skapar förutsättningar för en mer likvärdig elevhälsa över landet och ger huvudmän och rektorer ett gemensamt och kunskapsbaserat ramverk för planering.

Karlstads kommun stödjer också förslaget om att rektor årligen ska ta fram en bemanningsplan som bygger på både behovsanalys och beräkning av professionernas omfattning. Detta möjliggör ett mer systematiskt, transparent och behovsstyrt arbetssätt, där elevhälsans resurser sätts i relation till elevsammansättning, socioekonomiska förutsättningar och identifierade behov.

Karlstads kommun avstyrker förslaget om tidsfrister. Det är angeläget att elevhälsan kan göra bedömningar och prioriteringar utifrån behov och inte utifrån fastslagen tidsfrist. De övriga regleringar som anges i kap 6.3.1 och 6.3.2 är tillräckliga för att säkerställa snabb kontakt och bedömning av elevhälsa utan att reglera särskilda tidsfrister.

Karlstads kommun ser positivt på att Skolverket och Socialstyrelsen tillsammans ska utveckla föreskrifter, analysverktyg och mallar. Detta säkerställer att både utbildningsperspektivet och hälso- och sjukvårdsperspektivet integreras i dimensioneringen.

Specialpedagogisk kompetens och tidiga insatser

Karlstads kommun ställer sig även positiv till tydligare examenskrav för speciallärare och specialpedagoger inom elevhälsan, då detta stärker kvalitet, professionalism och likvärdighet i det specialpedagogiska arbetet.

Karlstads kommun ser positivt på att utredningen tydliggör den specialpedagogiska kompetensens roll som en integrerad del av elevhälsoteamet. Särskilt angeläget är att speciallärare och specialpedagoger ges förutsättningar att arbeta nära undervisningen och lärarna, samt fungera som en brygga mellan pedagogiskt utvecklingsarbete och elevhälsans samlade analys. Kommunen delar utredningens bedömning att detta arbetssätt stärker möjligheterna till tidiga insatser och ett inkluderande stöd.

När det gäller införandet av standardiserade bedömningar i svenska och matematik delar Karlstads kommun ambitionen att tidigt upptäcka kunskapsbrister och möjliggöra snabba stödinsatser. Samtidigt vill kommunen särskilt uppmärksamma att engelska utgör ett återkommande hinder för måluppfyllelse. Karlstads kommun ser därför behov av att även överväga standardiserade bedömningar och strukturerade tidiga insatser i engelska, för att ytterligare stärka likvärdigheten och minska risken för sena insatser i ett kärnämne.

Utökade hälsosamtal och hälsobesök

Karlstads kommun välkomnar förslaget om att införa ett nytt hälsosamtal i årskurs 9 samt i årskurs 2 på gymnasiet. Kommunen ser positivt på att fler professioner systematiskt involveras i utökad uppföljning av elevers hälsa. Karlstads kommun vill också lyfta att utredningens samlade förslag innebär en betydande ökning av arbetsbelastningen för den medicinska elevhälsan. Skolsköterskor och skolläkare ansvarar redan idag för omfattande vaccinationsprogram och ordinarie medicinska insatser. Utökade hälsobesök behöver därför beaktas i nationella beräkningsgrunder för att säkerställa att förslagen kan genomföras med bibehållen kvalitet och tillgänglighet.

Karlstads kommun ställer sig bakom utredningens förslag att införa en nationellt framtagen hälsoenkät som underlag för de stora hälsobesöken. En gemensam nationell enkät är avgörande för att säkerställa likvärdighet, kvalitet och jämförbarhet mellan huvudmän och över tid. Kommunen vill samtidigt betona att det redan idag finns väl beprövade, validerade frågebatterier som används av ett stort antal kommuner, bland annat genom EMQ, det nationella kvalitetsregistret för elevhälsans medicinska insats. Vid framtagandet av den nationella hälsoenkäten är det därför angeläget att Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och Skolverket tar tillvara den kunskap, struktur och erfarenhet som redan finns i EMQ:s frågebank. Detta kan både påskynda implementeringen och bidra till en högre kvalitet från start. En nationellt samordnad enkät som bygger på befintligt validerat material kan fungera som ett kraftfullt verktyg för att både följa barns och ungas hälsa och utveckling över tid och för att möjliggöra öppna jämförelser av elevhälsan för att utvärdera om det föreligger en likvärdig elevhälsa nationellt.

Förbättrad samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Karlstads kommun delar utredningens fokus på tidig upptäckt och snabbare bedömningar. Samtidigt vill Karlstads kommun understryka en central risk: om vårduppdraget breddas alltför mycket finns en reell möjlighet att elevhälsan i praktiken närmar sig rollen som en primärvårdsfunktion för psykisk ohälsa i skolan, något som även utredningen själv lyfter som en risk i avgränsningen mot primärvård och specialistvård. Detta riskerar att tränga undan det förebyggande och hälsofrämjande arbete som enligt skollagen och utredningen utgör elevhälsans kärnuppdrag.

För att undvika denna förskjutning krävs att regionens primärvård och specialistvård är välorganiserade, tillgängliga och har tillräcklig kapacitet för barn och unga. Utredningens förslag om obligatoriska samverkansöverenskommelser mellan huvudmän och regional hälso- och

sjukvård är därför helt nödvändiga. Med en stark primärvård, en tillgänglig specialistvård och tydliga samarbetsstrukturer kan elevhälsan bidra på rätt nivå: genom tidig upptäckt, kompetent bedömning och effektiv remittering, utan att tappa sitt kärnuppdrag i skolmiljön.

Karlstads kommun stödjer förslaget att Socialstyrelsen ska ta fram nationellt stödmaterial för vårdgivaransvar samt för ledning och styrning av elevhälsans medicinska insatser. Ett sådant stöd är viktigt för att säkerställa en likvärdig, rättssäker och professionellt organiserad medicinsk elevhälsa.

Karlstads kommun delar även utredningens bedömning att rektorer och skolchefer behöver fördjupad kompetens om hälso- och sjukvårdslagstiftningen, och stödjer därför att detta integreras i både rektorsprogrammet och skolchefsutbildningen. Samtidigt vill Karlstads kommun betona att ett stärkt vårduppdrag innebär ett ökat behov av tydlig medicinsk ledning. Funktionen som verksamhetschef är central för att säkerställa att vårdgivaransvaret utövas korrekt. Stödmaterialen bör därför syfta till att förtydliga hur vårdgivaransvaret ska ledas och organiseras och inte till att omdefiniera eller försvaga verksamhetschefsfunktionen.

Elevhälsans huvudmannaskap och ledning

Karlstads kommun stödjer utredningens bedömning att huvudmannaskap för elevhälsan ska kvarstå hos kommunen. Ett kommunalt ansvar möjliggör en sammanhållen styrning där elevhälsans arbete kan integreras med skolans pedagogiska uppdrag, det systematiska kvalitetsarbetet och lokala behov. Detta bedöms vara en förutsättning för att elevhälsan ska kunna bedriva ett långsiktigt, förebyggande och hälsofrämjande arbete i nära samverkan med skolans övriga verksamhet.

Styrning och ledning av elevhälsans medicinska insatser

Karlstads kommun stödjer förslaget att Socialstyrelsen ska ta fram nationellt stödmaterial för vårdgivaransvar samt för ledning och styrning av elevhälsans medicinska insatser. Ett sådant stöd är viktigt för att säkerställa en likvärdig, rättssäker och professionellt organiserad medicinsk elevhälsa.

Karlstads kommun delar även utredningens bedömning att rektorer och skolchefer behöver fördjupad kompetens om hälso- och sjukvårdslagstiftningen, och stödjer därför att detta integreras i både rektorsprogrammet och skolchefsutbildningen.

Samtidigt vill Karlstads kommun betona att ett stärkt vårduppdrag innebär ett ökat behov av tydlig medicinsk ledning. Funktionen som verksamhetschef är central för att säkerställa att vårdgivaransvaret utövas korrekt. Stödmaterialen bör därför syfta till att förtydliga hur

vårdgivaransvaret ska ledas och organiseras och inte till att omdefiniera eller försvaga verksamhetschefsfunktionen.

Sammanfattande ställningstagande

Sammanfattningsvis anser Karlstads kommun att utredningens förslag utgör ett viktigt steg mot en mer sammanhållen, behovsstyrd och likvärdig elevhälsa. För att reformen ska få avsedd effekt krävs dock att staten säkerställer tydliga nationella strukturer, realistiska förutsättningar för kompetensförsörjning och en fungerande ansvarsfördelning mellan elevhälsa, primärvård och specialistvård. Med rätt genomförande kan förslagen skapa en elevhälsa som både värnar sitt kärnuppdrag, det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, och samtidigt ger elever snabbare, tryggare och mer professionellt stöd när behov uppstår. Karlstads kommun ser positivt på denna inriktning och ställer sig beredd att bidra till ett långsiktigt utvecklingsarbete där elevhälsans kvalitet och elevernas välmående står i centrum.

Lina Larhult
ordförande
barn- och ungdomsnämnden

Maria Kjällström
skoldirektör
barn- och ungdomsförvaltningen

Anders Peterson
ordförande
gymnasie- och vuxennämnden

Johan Kullander
skoldirektör
gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen